

μάτια στάχτη μέσα—κι' ένοιωσάμε πώς τὸ δέν-
κρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ
δὲν ἔχει καμιμιὰ σχέσι μὲ τὸ δένδρο τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ρεκόπησε, ἀφοῦ κατέστρεψε
κι' ἀσχήμισε τὴν ψυχή. Μᾶς ἔσεισεν ἀρκετά, ὥσ-
τε νὰ μὴν ἔχωμε πλειά παρηγοριά μας τὴν ἐλ-
πίδα μελλουσῆς ζωῆς. 'Αλλ' ὅσα μῆς ἔδειξεν
ἔφθικαν γιὰ νὰ μῆς κάμιουν ἀνυπόφορη τὴν γή-
ινη ζωή.

Κι' ἔτσι βλέπομε τὴν σημερινὴν ψυχὴν νὰ συ-
σπάται ἀπελπισμένη σ' ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις
τῆς νεωτέρας τέχνης. Ἡ ὁδύνη, ἡ παραμόρ-
φωσις ποῦ προξενεῖ ἡ βρειά καὶ ἀλύπητος ἐρ-
γασία, ἡ νευρικότης—αὐτές εἶναι ή τρεῖς χα-
ρακτηριστικές νότες τῆς γλυπτικῆς σήμερος.
Κυττάζετε στὸ μουσεῖο τοῦ Λουξεμβούργου.

Ο ἄγιος Σεβαστικὸς σπαράζει ἀπὸ τοὺς
πόνους, ἔνας χριστιανὸς μάρτυς, ἀσημος, ἀη-
δής, εἶναι ξαπλωμένος καὶ πεθάνει, μιὰ γρηγὸ-
καλαίει καὶ φιλεῖ τὸ ἑγγόν της. Κι' ἔπειτα ἡ
Δανκής τοῦ Rodin, ποῦ δὲν μπορεῖ πλειά νὰ
γεμίζῃ τὸ σταμνὶ τῆς κι' ὅλο νὰ τὸ βλέπῃ ν'
ἀδειάζῃ, ἔχει σωρικούτει μπροστὰ στὸ γεμάτο
πηγάδι, πεθαμένη ἀπὸ τὴν κούροσι καὶ τὴν
ἀπελπισία—φρικῶδες — γιατ' εἶναι ἀληθινὸ
σύμβολο τῆς ψυχῆς μῆς μπροστὰ στὸ πηγάδι
τῆς 'Αληθείας.

Ἐπειτα, νέοι ποῦ πεθίνουν, ἡ Εὔκ ποῦ
κλαίει γιατὶ ἀμάρτησε—κι' ἐν ὑψώνεται κά-
που ἐκεῖ ἡ Γαλάτεια ὀλόγυμνη, εἶναι μιὰ πα-
ραφωνία μέσα στὸν μαρμαρένιο ὕμνο τοῦ πόνου·
ἡ πανώρχη γύμνη τῆς ἔπρεπες ἀλλοῦ νὰ πάῃ,
ὑπόβαθρο νὰ γενῇ στὴν Ἀφροδίτη τῆς Μήλου,
συντρόφισσα στὴ γύμνια τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ
Μπελθεντέρ—καὶ ὅχι νὰ ψύχεται ὑδρίει καὶ
πρόκλησις μέσα σὲ τόσους, ποῦ κλαίνε.

Κι' ἔπάνω ἀπὸ ὅλη αὐτὴ τὴν αἴθουσα—σὰν

νὰ τὴν ἀγιάζῃ καὶ νὰ τὴν ἔξηγῃ ἡ μεγάλη ζω-
γραφία τοῦ Cormon, ὁ Κάιη.

Ο Κάιην δυνατός, ύψηλός, ἄγριος, πηγαίνει
μπροστὰ μέσα στὴν ἔρημο, διωγμένος ἀπὸ τὸ
πατρικὸ σπίτι καὶ ἡ φαμελιά του ἔρχεται ἀπὸ
πίσω. Οἱ γυνὶ τευ δυνατοὶ κι' αὐτοὶ καὶ ἄγριοι
παρακρατοῦν τὶς ἀδελφές καὶ γυναικές τους,
ἡ γρηγὸ μάνη καθεται ἀπάνω στὸ φρεσί που-
ναι γεμάτο κουρέλια κι' ἀξίνες καὶ σίδερα. Θε-
νυκι βρέδυ. Ο Κάιην πηγαίνει μπροστὰ μ' ἀν-
ορθωμένα τὰ μαλλιά του, σὲ τὴν ἀξίνη στὴ μέ-
ση του, αἰματωμένη ἀκόμη ἀπὸ τὸ αἷμα τ'
ἀδερφοῦ—καὶ μπροστὰ του ἀπέραντη ἡ ἐρη-
μιά, ἀπεληπτικὴ καὶ μυστηριώδης.

Συμβολίζει, γιὰ μένα, τὸν νεώτερον ἀνθρωπὸν
ο Κάιην αὐτὸς ὁ ἀπελπισμένος καὶ περήφανος
καὶ τὸν ἀγαπῶ ὡς ἀγαποῦμε ὁ, τι μοιάζει
μ' ἐμάς.

Διαγμένοι κι' ἐμεῖς ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ
πατρικοῦ σπιτιοῦ, γιατὶ σκοτώσαμε ὁ, τι συμβό-
λιζε τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ὑποταγήν, μακρού
ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μπροστὰ στὸ μυ-
στήριο τοῦ Ἀγνώστου—πηγαίνομε κουρασμέ-
νοι, ἐλεσινοί, ἀπαρηγόρητοι κι' ἀνίκητοι. Καὶ
ἀπὸ τὰ βάθη τὰ πειδὸ μυστικά, κι' ἵσως καὶ τὰ
πειδὸ ὄμορφα τοῦ εἶναι μου, μούρχεται νὰ τονί-
σω τὸν ὕμνο τοῦ Κακοῦ. Ο 'Εωσφόρος ἔχει
περισσοτέρα ποίησι, ὅταν ὑψώνη τὸ μέτωπο
γκρεμισμένος, παρὰ δὲ Γαβριήλ ὅταν τὸ ταπει-
νώνη νικητής. «Εἴμαι τὸ πνεῦμα τὸ αἰώνιο
ποῦ ἀρνεῖται» εἶναι ὠμορφότερο ἀπὸ τὸ «γεν-
νηθήτω κατὰ τὸ ρῆμά σου» καὶ τὸ αἷμα, ποῦ
βοᾷ τοῦ ἀδελφοῦ μέσα στ' αὐλάκια τῆς γῆς
γεννᾷ μέσα μου περισσοτέρους θεούς παρὰ ὅλα
τὰ «Ωσκωνὰ ἐν Ὑψίστοις», ποῦ θ' ἀκουστοῦνε
τῷρα ἐπάνω ἀπὸ τὴν «φάτνη τῶν ἀλόγων».

ΚΑΡΜΑ ΝΙΡΒΑΜΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΓΙΟΡΤΗΣ

Στὴν ἀνεψιά μου Μαρία.

Πρῶτο χρόνο ποῦ γοργάζεις
Τ' ὅνομά σου, Μαριονδά,
Πρῶτο χρόνο, ποῦ ενωδιάζεις
Καὶ σκορπᾶς φεγγοβολή!
Εἰσ' ἐάν, χρυσὴ παιδονδά,
Ἄρθρος, ἄγγελος, αὐγή.

Δὲ μετράς ἀκόμη χρόνο,
Ποῦ σὲ βλέπουμε μπροστά μας
Νὰ σκορπίζης κάθε πόρο
Κάθε μαρτῦρο στοχασμό,
Νὰ γλυκαλνής τὴν καρδιά μας
Μὲ τὸ γέλοιο τὸ χρυσό.

Στοῦ πατέρα σου τὰ στήθη
Καὶ τῆς μάννας σου, Μαρία,
Μόλις ἥρθες ἐγεννήθη
Ἄλλος τέλειος οὐρανός.
Ἡρθες κι' ἔφερες τὰ κρῆτα,
Ἡρθες κι' ἔφερες τὸ φῶς.

Ἡ χαρά, ποῦ κλεῖ ἡ ματιά σου
Καὶ σὰν ἥλιος φῶς σκορπάει
Κι' δλοι στέκονται μπροστά σου
Μὲ καρδιὰ λαχταριστή,
Γιὰ σὲ χρόνο δὲ μετράει,
Μὰ γὰ μᾶς αἰῶνα κλεῖ.

Ἄφ' τὰ στήθη μου προβαίνει
Ἐνχὴ ἐγκάρδια, Μαριονδά,
Ἄφ' τὸ μόσχο μυρωμένη,
Ποῦ σκορπᾶς τριγύρω ἐσύ,
Νὰ σὲ σφίξω ἀγνή νυφοῦντα
Στὴν ἀγκάλη τὴ θερμή.

Κι' ἀν κατάλευκα ντυμένη
Εἰς τοῦ γάμου τὴν ἡμέρα,
Ντροπαλή, χαριτωμένη,
Δὲ μ' ἰδῆς ἐμπρός σ' ἐσέ,
Μιὰν εὐχή σου στὸν αἰθέρα,
Κόρη μου, υψωσε γιὰ μέ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ